

Sprawozdanie

z kontroli doraźnej przeprowadzonej w jednostce budżetowej Zarząd Transportu Miejskiego w Poznaniu, zgodnie z poleceniem przeprowadzenia kontroli z dnia 3 marca 2015 r., stanowiącym **załącznik nr 1**.

Kontrola dotyczyła sprawdzenia sposobu szacowania liczby pasażerów komunikacji zbiorowej organizowanej przez Zarząd Transportu Miejskiego za okres 2013 i 2014 r.

Kontrolujący dopełnili obowiązku wypełnienia "oświadczenia kontrolera o braku przeciwwskazań do przeprowadzenia kontroli i ochronie danych osobowych", co potwierdzają dokumenty stanowiące **załącznik nr 2**.

1. Jednostka kontrolowana:

Zarząd Transportu Miejskiego w Poznaniu, 60-770 Poznań, ul. Matejki 59, w dalszej części protokołu zwany również ZTM.

2. Kontrolujący:

Maciej Sobociński - inspektor

Agnieszka Kuśnierkiewicz – referent.

3. Daty rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

19 lutego 2015 r. – maja 2015 r.

4. Przedmiot kontroli:

Kontroli poddano sprawdzenia sposobu szacowania liczby pasażerów komunikacji zbiorowej organizowanej przez Zarząd Transportu Miejskiego za okres 2013 i 2014 r.

5. Okres objęty kontrolą:

2013-2014 r.

6. Podstawa prawna przeprowadzenia kontroli:

1. Zarządzenie Nr 873/2012/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania kontroli z upoważnienia Prezydenta Miasta Poznania przez Urząd Miasta Poznania;
2. Polecenie przeprowadzenia kontroli nr TZ-III.1711.9.2015 z dnia 19 lutego 2015r. wydane zostało przez Panią Violetę Wabińską-Chmielewską p.o. Dyrektora Wydziału Transportu i Zieleni Urzędu Miasta Poznania. Kontrolujący odnotowali fakt wszczęcia kontroli w Książce kontroli ZTM na 2015 rok.

7. Kierownik jednostki kontrolowanej

Pan **Łukasz Domański** - zatrudniony na stanowisku dyrektora ZTM na podstawie umowy o pracę zawartej w dniu 14 sierpnia 2012r. pomiędzy Prezydentem Miasta Poznania, a panem Łukaszem Domańskim na okres od dnia 16.08.2012 r. do dnia 15.02.2013 r.

Pan **Rafał Kupś** – pełniący obowiązki dyrektora ZTM w Poznaniu na podstawie Zarządzenia Nr 135/2013/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 21 lutego 2013 r. - od dnia 16 lutego 2013 r. do dnia nawiązania stosunku pracy z dyrektorem ZTM.

Pan **Bogusław Bajoński** – zatrudniony na stanowisku dyrektora ZDM od dnia 18 marca 2013 r. do dnia 17 września 2013 r. na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania Nr 196/2013/P z dnia 15 marca 2013 r., a następnie od dnia 18 września 2013 r. na czas nieokreślony na podstawie Zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania Nr 628/2013/P z dnia 16 września 2013 r.

I. Pismem z dnia 28 stycznia 2015 r. skierowanym do Departamentu Transportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu (ZTM.TK.0710.1.2015) (**załącznik nr 3**) Zarząd Transportu Miejskiego przekazał informację wg wzoru formularza określonego rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 marca 2011 r. dot. publicznego transportu zbiorowego, w tym łączną liczbę pasażerów przewiezioną w 2014 r.. Liczbę tą określono na poziomie 124 027 880 osób na podstawie metodologii nie wliczającej przejazdów pasażerskich z tPortmonetki.

W piśmie z dnia 4 lutego 2015 r. (ZTM.EE.0714.9.2015) skierowanym do Wydziału Transportu i Zieleni ZTM przedstawił dane dotyczące liczby pasażerów i liczby sprzedanych biletów za 2014 r. (**załącznik nr 4**)

Liczba pasażerów transportu publicznego w mln – wg wskaźnika podanego do Głównego Urzędu Statystycznego:

Szacunek na podstawie liczby sprzedanych biletów:

- 2014 rok – 177 317 433 pasażerów
- 2013 rok – 168 341 828 pasażerów

W 2014 roku w związku z całkowitą zmianą taryfy ZTM nastąpiła zmiana metodologii liczenia pasażerów. Tym samym ilość pasażerów w 2013 roku pierwotnie wyznaczona na poziomie 197 113 548 osób, aktualnie szacowana jest na 168 341 828.

Kontrolujący zauważyli, że w związku ze zmianą metodologii liczenia w 2013 roku liczba pasażerów obsługiwanych przez Zarząd Transportu Miejskiego zmniejszyła się o prawie 30 mln.

W piśmie z dnia 13 lutego 2015 r. (KPRM-II.042.2.2015) (**załącznik nr 5**) skierowanym do Zarządu Transportu Miejskiego Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta, w związku z zakończeniem realizacji projektu „Odnowa infrastruktury transportu publicznego w związku

z organizacją Euro 2012 w Poznaniu – etap I i etap II”, zwróciło się z prośbą o informację w zakresie faktycznego zrealizowania wskaźników, w tym liczby osób korzystających z komunikacji miejskiej założonej na poziomie 183 716 667 osób/rok (2014). Dane wynikają ze Studium wykonalności dla wyżej wymienionego zadania, które zostało wykonane przez Zachodnie Centrum Konsultingowe „Euro Invest” w październiku 2013 r.

W odpowiedzi na powyższe pismo, ZTM pismem z dnia 19 lutego 2015 r. (ZTM.TU.0714.14.2015) (**załącznik nr 6**) w wyniku przeprowadzonych badań i obliczeń określił liczbę pasażerów korzystających z komunikacji miejskiej w 2014 r. na poziomie 177 317 433 osób. Fakt ten wytłumaczono zmianą metodologii liczenia pasażerów, spowodowaną wprowadzeniem nowej taryfy ZTM oraz nieuruchomieniem w pełnym zakresie ruchowym węzła Rondo Kaponiera.

W piśmie z dnia 23 lutego 2015 r. (KPRM-II.042.2.2015) (**załącznik nr 7**) Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta zwróciło się do Zarządu Transportu Miejskiego o ponowną weryfikację badań i obliczeń w zakresie ilości pasażerów korzystających z komunikacji publicznej w 2014 r.

W odpowiedzi na powyższe pismo, ZTM pismem z dnia 25 marca 2015 r. (ZTM.TU.0714.14.2015) (**załącznik nr 8**) przekazał kopię pisma przesłanego do Wydziału Transportu i Zieleni w dniu 13 marca 2015 r. (**załącznik nr 11**). Zarząd Transportu Miejskiego wniósł w powyższym piśmie o skorygowanie danych dotyczących liczby pasażerów w 2013 i 2014 r. Przedstawiono następujące dane:

- 2014 rok: 208 087 242 pasażerów
- 2013 rok: 197 113 548 pasażerów

Wyjaśniono, że korekta wynika z pełnego dostosowania metody szacowania liczby pasażerów do metody funkcjonującej przed wprowadzeniem systemu PEKA tj. przed 1 lipca 2014 r. w celu uzyskania warunków porównywalnych.

Pismem z dnia 12 marca 2015 r. skierowanym do WTiZ (ZTM.DO.0714.14.2015) (**załącznik nr 10**) ZTM w odpowiedzi na pismo kontrolujących (**załącznik nr 9**) z dnia 27 lutego 2014 r. przekazał informację, z której wynika, że na podstawie sprzedanych biletów liczba przewiezionych pasażerów była zgodna z danymi przedstawionymi w piśmie będącym **załącznikiem nr 11**.

Metodologia liczenia pasażerów przedstawiała się następująco:

Tabela 1. Metodyka liczenia pasażerów w 2014 roku

	Do 1 lipca 2014 r.	Od 1 lipca 2014 r.
Bilet jednorazowy (czasowy/przystankowy)	Jeden pasażer	Jeden pasażer
Bilet krótkookresowy (24/48/72h)	3 pasażerów na dobę (odpowiednio 3/6/9 przejazdów)	3 pasażerów na dobę
Bilet długookresowy	110 pasażerów/miesiąc	3,67 pasażerów/dzień*
tPortmonetka	Nie dotyczy	Przejazdy pobierane bezpośrednio z systemu PEKA

* wartość 3,67 wynika z ilorazu 110 i 30 dni w miesiącu

Pismem z dnia 27 marca 2015 r. (ZTM.EE.0714.14.2015) (załącznik nr 12) w odpowiedzi na email kontrolujących z dnia 19 marca 2015 r., Zarząd Transportu Miejskiego przekazał informację dot. liczby pasażerów.

W powyższym piśmie ZTM przedstawił wzór, z którego korzystano do obliczenia liczby pasażerów w 2013 roku i do momentu wprowadzenia systemu PEKA

$$LP = Bj + (Bk \times Lk \times Wk) + (Bd \times Ld \times Wd)$$

Pasażerowie – bilety jednorazowe
Pasażerowie – bilety krótkookresowe
Pasażerowie – bilety długookresowe

gdzie:

LP – łączna liczba pasażerów

Bj – Liczba Sprzedanych Biletów jednorazowych

Bk – Liczba Sprzedanych Biletów krótkookresowych – Bk

Bd – Liczba Sprzedanych Biletów długookresowych – Bd

Wk – Współczynnik dziennej liczby przejazdów dla biletów krótkookresowych: 3

Wd – Współczynnik miesięcznej liczby przejazdów dla biletów długookresowych: 110

Lk – Liczba dni danego biletu krótkookresowego

Ld – Liczba dni danego biletu długookresowego

Z kolei w 2014 roku do obliczenia liczby pasażerów korzystano z następującego wzoru:

$$LP = Bj + (Bk \times Lk \times Wk) + (Bd \times Ld \times Wd) + tPort$$

Pasażerowie – bilety Pasażerowie – bilety Pasażerowie – bilety Pasażerowie –
jednorazowe krótkookresowe długookresowe tPortmonetka

gdzie:

LP – łączna liczba pasażerów

Bj – Liczba Sprzedanych Biletów jednorazowych

Bk – Liczba Sprzedanych Biletów krótkookresowych – Bk

Bd – Liczba Sprzedanych Biletów długookresowych – Bd

Wk – Współczynnik dziennej liczby przejazdów dla biletów krótkookresowych: 3

Wd – Współczynnik dziennej liczby przejazdów dla biletów długookresowych: 3,67 (110/30)

Lk – Liczba dni danego biletu krótkookresowego

Ld – Liczba dni danego biletu długookresowego

tPort – Liczba przejazdów z wykorzystaniem tPortmonetki (z systemu SmartCity)

W piśmie stanowiącym **załącznik nr 4** Zarząd Transportu Miejskiego podaje, że liczba sprzedanych biletów w 2014 r. wynosiła 31 221 612 sztuk. Jednakże w piśmie stanowiącym **załącznik nr 12** korygującym wcześniej podawane dane dot. liczby przewiezionych pasażerów zmniejszona została liczba sprzedanych biletów w 2014 r. do 28 599 884 sztuk. Kontrolujący zauważyli rozbieżność danych dot. ilości sprzedanych biletów w 2014 r. o 2 621 728 sztuk. W powyższym piśmie nie wyjaśniono skąd wynika ta różnica.

Kontrolujący zsumowali liczbę sprzedanych biletów jednorazowych, krótko i długookresowych w raportach miesięcznych ze sprzedaży biletów w 2014 roku podanych na stron internetowej Zarządu Transportu Miejskiego, otrzymując liczbę 31 221 612 sztuk. Publikacja ta nie zgadza się z najnowszymi danymi przedstawionymi przez Zarząd Transportu Miejskiego w piśmie stanowiącym **załącznik nr 12**.

Tabela 2. Liczba sprzedanych biletów w 2013 i 2014 roku

	Liczba sprzedanych biletów w 2013 r. [szt.]	Liczba sprzedanych biletów w 2014 r. [szt.]
Strona internetowa	35 397 560	30 683 432 + 527 621 doładowań tPortmonetki= 31 221 053
Pismo: załącznik nr 13 (z dnia 6 lutego 2014 r.)	35 397 560	-
Pismo: załącznik nr 4 (z dnia 4 lutego 2015 r.)	-	31 221 612
Pismo: załącznik nr 12 (z dnia 27 marca 2015 r.)	33 407 885	28 599 884

II. Na swojej stronie internetowej Spółka Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Poznaniu opublikowała liczbę przewiezionych pasażerów w 2014 r. (**załącznik nr 14**), która wynosiła blisko 200 mln. Należy zaznaczyć, że Spółka MPK Poznań jest przewoźnikiem jedynie dla Miasta Poznania, natomiast liczba pasażerów podana przez ZTM, który w 2014 r. był organizatorem transportu publicznego dla 11 innych gmin i wlicza przewiezionych w nich pasażerów do swoich statystyk jest wyższa zaledwie o 8 mln (wg najnowszych obliczeń ZTM). Biorąc pod uwagę publikowaną dotąd liczbę na podstawie starszej metodologii, liczba pasażerów przewiezionych przez ZTM w 2014 r. byłaby niższa o ponad 20 mln, od tej podawanej przez MPK.

Dane publikowane w Raporcie o Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Miasta Poznania za 2013 rok publikowanym przez Miasto Poznań określają liczbę przewiezionych pasażerów na poziomie ok. 171 mln (jest to liczba obliczona na podstawie algorytmu GUS).

Dane przekazane przez ZTM do Raportu o Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Miasta Poznania za 2014 rok wskazują, że liczba przewiezionych w 2014 roku pasażerów wynosiła 177 317 433 osoby. Wskazana liczba różni się od najnowszych wyliczeń ZTM.

Tabela 2. Liczba przewiezionych pasażerów w 2013 i 2014 roku

	Liczba przewiezionych pasażerów w 2013 r.	Liczba przewiezionych pasażerów w 2014 r.
załącznik nr 13 (pismo z dnia 6.02.2014)	171 281 824	-
załącznik nr 3 (pismo z dnia 28.01.2015) (dane przekazane do Marszałka Województwa Wielkopolskiego - bez uwzględnienia przejazdów z tPortmonetki)	-	124 027 880
załącznik nr 4 (pismo z dnia 4.02.2015)	168 341 828	177 317 433
załącznik nr 10 (pismo z dnia 12.03.2015)	197 113 548	208 087 242
Dane publikowane przez MPK załącznik nr 14	-	ok. 200 000 000
Materiały przekazane przez ZTM do publikacji Sytuacja społeczno-gospodarczej Miasta Poznania	171 281 824 <u>dane przekazane w 2014 r.</u>	177 317 433 * <u>dane przekazane w 2015 r.</u>
	168 241 828 <u>dane przekazane w 2015 r</u>	
Sytuacja społeczno-gospodarczej Miasta Poznania opublikowana przez Miasto Poznań	ok. 171 mln	-

* dane przekazane przez ZTM do Sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Poznania

Kontrolujący zwracają uwagę, że w materiałach przekazywanych na początku 2014 r. do publikacji „Sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Poznania za 2013 r.” liczba przewiezionych pasażerów wyniosła 171 281 824. Z kolei w opublikowanym materiale liczba ta określona jest jako ok. 171 mln.

Na początku 2015 r. ZTM przekazał do publikacji „Sytuacja społeczno-gospodarczej Miasta Poznania za 2014 r.” dane dot. liczby przewiezionych pasażerów ogółem za rok 2013 r., które zostały określone na poziomie 168 341 828 pasażerów policzonych wg nowej metodologii, pierwotnie wyznaczonej na poziomie 197 113 548.

W związku z powyższym kontrolujący zwracają uwagę na fakt, iż ZTM przekazując na początku 2015 r. materiały do „Sytuacji społeczno-gospodarczej Miasta Poznania za 2014 r.” powinien wykorzystać wcześniej podawane dane.

W związku z rozbieżnością danych dot. liczby przewiezionych pasażerów publikowanych przez różne podmioty i jednostki miejskie, konieczne jest ustalenie wspólnej i przejrzystej metodologii liczenia pasażerów.

Podsumowanie:

- Zaznaczyć należy, że konieczne jest przyjęcie wspólnej metodyki liczenia pasażerów zarówno przez ZTM jak i przez MPK, ponieważ dane publikowane przez podmioty reprezentujące Miasto Poznań nie mogą różnić się w tak znaczący sposób.
- Konieczne jest przedstawienie przez ZTM ostatecznej i faktycznej liczby przewiezionych pasażerów zarówno za 2013 i 2014 rok. W przypadku gdy te liczby różnią się od podawanych przez ZTM wcześniej należy skorygować te same dane publikowane na stronie internetowej ZTM.
- Zdaniem kontrolujących, ZTM powinien dokonać korekty wszelkich pism i publikacji zawierających dane dot. liczby przewiezionych pasażerów w 2013 i 2014 roku.
- W miesięcznych zestawieniach publikowanych na stronie internetowej ZTM lub PEKA oraz przesyłanych do WTiZ, powinny być przedstawione dane dot. liczby przejazdów z wykorzystaniem tPortmonetki.
- Zarząd Transportu Miejskiego powinien ustosunkować się do rozbieżności w przedstawianej liczbie sprzedanych biletów za 2014 r.
- Realizacja wskaźników podawanych w projektach z dofinansowaniem unijnym jest obligatoryjna, w tym publikacja wskaźników dot. liczby przewiezionych pasażerów. Ich niewykonanie może uniemożliwić prawidłowe rozliczenie wydatków poniesionych na wdrożenie projektu, łącznie z utratą przyznanego dofinansowania. W związku z powyższym Zarząd Transportu Miejskiego powinien przyjąć i przedstawić ostateczne dane dot. liczby sprzedanych biletów i przewiezionych pasażerów w 2013 i 2014 r.
- Zdaniem kontrolujących należy przeprowadzić benchmarking sposobów liczenia pasażerów w Polsce i w Europie i zarekomendować i jeden ze sposobów liczenia wraz z podaniem dlaczego rekomendacja dotyczy wybranej metodologii.
- Zdaniem kontrolujących należy rozważyć możliwość wprowadzenia dokładniejszej metodologii liczenia pasażerów w przyszłości, która nie będzie oparta na ilości sprzedanych biletów i wskaźnikach, a na zastosowaniu elektronicznych metod liczenia pasażerów. Zdaniem kontrolujących, taki zapis powinien być wymogiem w przetargach na zakup nowego taboru.

Na tym sprawozdanie zakończono.

Dyrektor ZTM poinformowany został o przysługujących mu prawach przewidzianych w Zarządzeniu Nr 873/2012/K Prezydenta Miasta Poznania z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie zasad i trybu przeprowadzania kontroli z upoważnienia Prezydenta Miasta Poznania przez Urząd Miasta Poznania (zgodnie z § 40 pkt. 3 Kierownik jednostki kontrolowanej ma prawo do zgłoszenia w terminie 5 dni roboczych od dnia otrzymania sprawozdania, stanowisko wobec zawartych w nim ustaleń i ocen).

Niniejsze sprawozdanie sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach.

Jeden egzemplarz sprawozdania wręczono Dyrektorowi kontrolowanej jednostki.

Data sporządzenia projektu wystąpienia pokontrolnego: 14 maja 2015 r.

Dyrektor Wydziału przeprowadzającego kontrolę:

DYREKTOR WYDZIAŁU
Paweł Śledziejowski

Kontrolujący:

Maciej Sobociński

Sobociński

Agnieszka Kuśnierkiewicz

Kuśnierkiewicz

.....